

Sociala Forum blir akademi snarare än aktivism

Professorn och rörelseforskaren Andrew Jamison menar att det som händer på flera Sociala Forum snarare är traditionell akademi än social rörelse-aktivism:

”at the most recent social forum in Lund in February (2007), it was pretty obvious that the claims that are made in the book about social forums being a part of a global social movement are, to put it mildly, highly questionable. In my seminar, we had a good discussion about the effects of globalization on science, but there was certainly nothing at the forum that could meaningfully be characterized as activism, or for that matter, a social movement. It reminded me more of an academic conference than anything else, and a fairly traditionally organized conference at that.”

Per Herngren

30 mars 2007, version 0.1

Referens

Andrew Jamison, recension av Wennerhag, m fl, *Aktivister: Sociala forum, globala sociala rörelser och demokratins förnyelse*, Atlas, 2006, i *Sociologisk Forskning* 2007:1.

Aristokratisk aktivism

När de som kan bättre, har mer erfarenhet, passar bättre in, fungerar bättre ihop, börjar samverka med varandra och styra aktivismen uppstår *aristokratisk aktivism*.

Aristokrati kommer från grekiskans *aristos*: *bäst*, och *kratos*: *makt eller ledning*. Aristokrati är en styrande elitgrupp som det är svårt att ta sig in i.

Eller så ramlar de som inte är tillräckligt inne ut, ut ur planering och engagemang.

När planering och aktioner främst kan härledas till en grupp skickliga så har det uppstått en aristokratisk klass bland aktivisterna. Bland feminister motverkas aristokrati genom exempelvis rotation av uppgifter och rundor. Folkrörelser motverkar aristokrati genom offentliga inbjudningar och att alla som följer mål och syfte har rätt att delta, istället för att välja in deltagare.

Kriterier för vilka som lyfts upp som bättre kan kombineras på olika sätt: 1) Politisk eller moralisk radikal livsstil. 2) Har rätt tänk. Är medveteten. 3) Tillhör inne-gruppen och vet vad som gäller. 4) Har lång praktisk eller teoretisk erfarenheter av aktivism.

Aristokratiska makttekniker i aktivism

- **Kort framförhållning** på aktioner och möten så bara de som är *inne* kommer.
- **Privatiserade inbjudningar.** Istället för offentliga inbjudningar så görs de privat via facebook, direkta mejl och sms. I inbjudningar kan också det som är självklart för de som är *inne* uteslutas som stad, adress, kontaktperson.
- **Förkortningar och jargong** som bara de insatta förstår. Under samlingar förklaras inte vad som pågår eftersom ju "alla" vet hur det brukar vara.
- **Mest erfarna** leder samlingar. Istället för att se till att ha tillgång till de med mycket erfarenhet så låter gruppen dessa leda, styra och planera.
- **Mysighet.** Med hjälp av mysighet utesluts de som inte passar in i mysigheten för att de är hemlösa, har fel ålder, har psykiska problem eller missbruk, kommer från fel klass eller från omysiga kulturer.
- **Intimitetens konsensus.** Genom att bara vända sig till de som *verkligen förstår* utesluts de som avviker i erfarenhet eller uppfattning.
- **Pyramidstruktur.** Låta styrelse eller anställda styra istället för att mångfaldiga och decentralisera styrandet.
- **Platt struktur.** Genom att poängtera att rörelsen är platt och strukturlös och att alla kan ta initiativ så döljs aristokratin. Den blir självvald och den kan inte formellt avsättas.

- **Stormöten.** Tanken med stormöten var från början att alla skulle kunna yttra sig. Men på stormöten refererar de som är *inne* till varandra. Avvikande funderingar är för komplexa att hanteras på stormöten. Det finns inte tid att reda ut svåra saker. Genom många små, ofta omedvetna, makttekniker produceras en dominerande uppfattning.
- **Dominerande teori och ideologi.** Genom att förutsätta en viss teoritradition utesluts de som inte begriper eller som har andra funderingar. Aristokratin använder olika maktbegrepp för att avfärda andra teorier som gamla och traditionella: teoretisk vändning, teoretiskt brott, gamla tänket, reaktionärt. Eller så buntas teorier ihop och görs till karikatyrer som aristokratin kan avfärda: som radikalfeminism, gammelfeminism, postmodernism, idealism, liberalism, judisk, kristen, marxistisk, borgerlig.
- **Självklarhet.** Radikalt medveten eller omedveten används alltmer som härskarteknik. De som har avvikande funderingar kring aktivism kan avfärdas av aristokratin genom att poängtera att dessa saknar *det där självklara*: de är ju klassomedvetna, genusomedvetna, rasomedvetna, queeromedvetna.

Tekniker för att bygga jämlikhet och motverka aristokrati

- **Rotera** funktioner, makt och styrande. Rotera inte för ofta för då uppstår kvasidecentralisering, svaga ledare kan inte motverka aristokratin.
- **Mångfaldiga makten.** Bygga en fjällstruktur istället för pyramidstruktur eller platt struktur.
- **Sprida färdigheter.** Se träning som avgörande politisk metod. Låta träning och utbildning som utvecklar allas färdigheter bli centralt i aktivismen istället för att fokusera på överföringspolitik med faktautskick och föredrag.
- **Stärka avvikande** uppfattningar och kritik. Vad kan vi lära oss? Finns det något som vi kan bygga vidare på? Kan vi lösa det här annorlunda?
- **Stärka motståndare** och de som har fel istället för att försvaga dem. En gruppns möjlighet att förändra och dess demokratiskhet kan mätas i hur den behandlar sina motståndare och fiender.

- **Använda offentlighet** som princip för inbjudningar, information och samlingar.
- **Bjuda in** på ett sådant sätt att enhetlighet i klass, ras, nationalitet, ålder, kunskap motverkas.
- **Välkomna nya.** Förklara hur de kan bli aktiva.
- **Träffas i förorter**, fattiga områden, fula platser och i byar istället för i stadscentrum, på dyra anläggningar eller på estetiskt sköna platser.

Per Herngren

2013-02-11, version 0.1.1

[Helgkurser med metoder](#) för att motverka aristokrati.

Tack till Leif Herngren för sin konsekventa kritik mot organisationer som försöker bli radikala själva istället för att alliera sig. Och tack till Lisa Gerenmark för analys av aristokratiska tekniker i nättivism.

Sekterism i aktivism

I alla gemenskaper som blir bestående uppstår sekteristiska dynamiker. Problemet med sekterism kan vara stor där deltagare spenderar väldigt mycket tid med varandra som exempelvis företag, statliga organ, arbetsplatser och i familjer. Sekterism kan även uppstå i solidaritets- och vänstergrupper och i annan aktivism som producerar identitet mellan deltagarna.

Sekterism förstås här som metoder och dynamiker som gör att en institution, organisation eller grupp inte tar in kritik, moral eller lösningar från andra grupper eller från oliktankande. Samtal, dialoger och kritik underordnas rörelsens logik. Sekterism hindrar motsättningar. Sekterism är en dialog- och konfliktdämpande mekanism. Sekterism ska alltså inte här förstås som en egenskap. Det intressanta här är inte sekter, utan sekteristiska dynamiker inom

all aktivism, inom antisekteristisk aktivism.

Kritik mot den egna kampen ses som negativt

Gandhi hävdar att motstånd behöver skilja på handling och person. Kämpa inte mot personer utan mot handlingar. Lyft och stärk dina motståndare samtidigt som motståndet trappas upp. Nedanstående lista handlar bara om kritik mot den egna kampen. Jag tar här inte upp offentlig kritik mot personer, vilket gärna blir mobbning, övergrepp och psykiskt våld.

- Enhet och samstämmighet ses inte som enfald utan som styrka. Ett intimitetens konsensus uppstår, det är så underbart när vi förstår varandra, tänker samma.
- Kritik behandlas inte som en gåva eller möjlighet till finslipning och uppfinnande utan som bråk, som knivhugg i ryggen, som negativt för rörelsen. En kritiker stämplas som en splittrare, som svikare.
- De som är kritiska fryses ut. Utfrysning är accepterat i rörelsen. Eller också får de vara med, men de ignoreras. Det är ju de som skapat konflikten. "Det är tråkigt men de får på ett sätt skylla sig själva."
- Genom att stämpla kritiker som splittrare, konfliktskapare, bråkmakare neutraliseras kritiken. Att angripa oliktankande individer accepteras men kritik mot rörelsen eller dess metoder är oacceptabelt. Gandhis tanke att skilja på sak och person praktiseras, fast omvänt. Kampen får inte kritiseras, men personangrepp är ok.
- Kritik stämplas som intellektualism. Jaha, så man måste vara expert för att vara aktivist.
- Kritik definieras som angrepp, inte som en gåva. "Jag känner mig sårad." Gråt och känslor görs inte till positiva och konstruktiva sätt att stärka sårbarhet och konflikter. Istället koketterar de som "känner sig" kritiserade med sitt gråtande. Gråt övergår från sårbarhet till en maktteknik.
- Kritik mot den egna gruppen definieras som kränkning eller övergrepp.
- Kritiska grupper ignoreras istället för att kritiseras tillbaka. På så sätt undviks dialog.
- De som har bra åsikter och de som har fel åsikter särskiljs. De som har fel måste ha något dolt syfte. Deras synpunkter bortförklaras.
- Kritik bortförklaras som privat upplevelse.

- Om någon har problem med hur "vi gör det här" så är det de själva som har problem. Inom sekteristiska terapiformer finns tekniker för att psykologisera en kritiker. Till synes bejakas dennes "upplevelse" och sedan ska denne ledas till insikt om "sitt" problem.
- Jantelagen används för att neutralisera kritiker: Skulle era metoder vara så mycket bättre?
- Konfliktlöshet och harmoni ses som positivt snarare än tecken på effektiv dominans, utfrysning av oliktankande och stagnation.

Vi och dom

- Identitet blir viktigt. Kännetecken används för att identifiera sina egna.
- En moral för de egna och en annan mot mot de andra. Förtryckare, de som jobbar åt fienden, måste tåla mer än den förtryckte. Att folkrörelser inte får utrymme i massmedia ses som förtryck, att man internt misstänkliggör och straffar de som är oliktankande accepteras. Att aktivister försvarar sig mot polisen är olyckligt men måste "förstås". Att affärsinnehavare eller poliser försvarar sig mot aktivister är repression eller våld.
- Den egna organisationen ställs ovanför den allmänna moralen i samhället. Man offrar enskilda för att skydda rörelsen. Demokrati som kritiskt byggande och uppfinnande gäller staten, inte oss.
- Traditionella folkrörelser och vänstergrupper har möjlighet att ta formella beslut om att utesluta någon för att ha brutit mot gruppens stadgar eller syfte. Den nya tekniken inom sekteristiska grupper att istället ignorera, dra sig undan och frysa ut kritiker och oliktankande. Utfrysningen döljs genom att inte kritisera den som fryses ut. Då får denne inte heller möjlighet att försvara sig.
- Personangrepp och personkritik mot högerpolitiker är ok, men internt är bara peppning accepterat.

Vi är många - vi är folket - vi är världens röst

- Sig själv är nog: Alla är ju välkomna hos oss - så varför ta hänsyn till de grupper som själva ställer sig utanför. De som håller sig utanför vårt arbete måste ju vara sekteristiska.
- De som dominerar bestämmer. Den som begär ett gemensamt beslut

genom omröstning ses som byråkratisk, traditionalist, auktoritär eller krånglig.

- Olikhet idealiseras men slätas ut genom att istället lyfta fram minsta gemensamma nämnare, det vi är eniga om.
- Kontroversiella och kritiska grupper bjuds inte in till koalitioner. De som är med oss är med.
- Alla spännande grupper indefinieras i den egna rörelsen. Rörelser i tredje världen, vänstern, feminismen, folket, exploateras och identifieras som "oss".

Informalism och platt struktur

- Informella massmöten med spontana karismatiska talare benämns som platt struktur.
- Informella ledare döljs med: "Vi har inga ledare."
- Nätverk idealiseras. Nätverk där inga (gemensamma och demokratiska) beslut begränsar oss eller hindrar oss ses som öppet, platt och strukturlöst.
- Marknad blir beslutsformen. "Demokrati" uppfattas som byråkrati och traditionalism.
- Gemensamma beslut undviks genom "process". Diskussioner under stormöten uppfattas som pågående process. Process ersätter beslut vilka anses statiska. Halvt dolda beslut av redaktionskommittéer, självvalda råd och aktionsgrupper döljs som tillfälliga eller som pågående process.
- Demokratiska organisationer och folkrörelser uppfattas som gammaldags, de betecknas som hierarkiska. De kallas gamla rörelser. Strukturlöshet och nätverk kallas nya sociala rörelser.
- Man startar hellre nya nätverk och kampanjer än att starta grupper inom traditionella organisationer.
- Deltagare reduceras till åhörare. Kända talare, massmöten, panelsamtal och stora demonstrationer hindrar allas deltagande. Smågrupper, arbetsgrupper och rundabordssamtal hinns inte med.
- Specialisering, arbetsdelning och expertis ses som elitism och motverkas. En grupp ska vara hel i sig själv. Den ska inte vara beroende av kunskap i andra grupper. Genom att vara hel och inte en del undviks beroende av organisationer och folkrörelser.

- Följ oss eller lämna oss. Vi talar inte om vad du ska göra så tala inte om vad vi ska göra. Vill du vara med så får du låta bli att kritisera eller ställa krav, allt är frivilligt, du slipper vara med om du inte vill.
- Mysighet sätts som avgörande värde. De som inte platsar i det mysiga hamnar utanför. De som inte är tillräckligt mysiga blir inte inbjudna.
- Kotteri. Vänskap och intimitet sätts som avgörande värde. Istället för offentliga inbjudningar så inbjuds de som är vänner, de som känns trygga.

Insikt och insatta

- Nivåer av insikt. Information går bara till de som är insatta, har rätt insikt, förstår vad det handlar om. Andra får en modifierad eller förenklad version beroende på hur insatta de är eller vilken nivå av insikt de nått. Helt utomstående får en ännu mer anpassad version.
- Kritik får bara vara intern i en inre, intim krets. Offentlig kritik som andra utomstående medborgare kan ta del av, ses som svek, sårande, förräderi eller dålig kamratanda.

Per Herngren

2004-01-28, redigerad 2013-02-25, version 1.4.1

Referens

Per Herngren, [Sekttekniker i radikala grupper](#), 2004.

Jo Freeman, [The Tyranny of Structurelessness](#), 1970.

Aktivismkultur hindrar motstånd

Här undersöker jag ifall fokus på att organisera, sitta i möten och ta ansvar krockar med hur en motståndsgrupp behöver jobba för att omvandla samhällen.

Inom civil olydnad och ickevåld gör sig några sårbara, de riskerar fängelse eller

våld. Andra fungerar som stöd.

Vängrupp istället för massaktion

Sedan ockupationen av Seabrooks kärnkraftverk 1976 används inom ickevåldsrörelsen vängrupper (affinitygroups) på tre-tolv personer. I en vängrupp är det ungefär hälften som gör sig sårbara. De andra fokuserar på att bygga upp det stöd som behövs för att trappa upp motståndet.

Under påskveckan utförde en vängrupp där jag deltog flera interventioner i en gemenskap där det fanns några fanatiska homofober. Vi var tre som gjorde oss sårbara för attack medan en skulle fokusera på att stödja oss, och alltså undvika att göra sig sårbar.

Plogbillsrörelsen använder vängrupper för att hamra på vapen. Några hamrar och resten fungerar som stöd. De som ska hamra på vapen förbereder sig i gruppen. Vänggruppen bygger upp den omsorg som behövs för att kunna genomföra en eller flera motståndsaktioner. Förberedelser för de som ska göra sig sårbara kan handla om vila, samtal, funderande, grubblerier och magont.

Det är vanligt att de som ska ta risker bestraffas i förväg av vänner och familj som känner sig hotade. Eller så bestraffas de av "sig själva" genom ångest eller utmattning. De behöver alltså stöd långt innan aktionen ska genomföras.

Aktivismkultur som hindrar motstånd

Det finns en aktivismkultur med fokus på att organisera, sitta i möten, delta i planeringsgrupper och i koordineringsgrupper, sprida information. Denna aktivismkultur kan bli ett hinder för motstånd.

De som gör sig sårbara i en aktion dras ofta in i planeringsgrupper och samordningsgrupper. De förväntas bli organisatörer. Själva tänker de kanske också att de borde hjälpa till och organisera. De fångas alltmer upp i organiserandet. Ofta blir de huvudorganisatörer.

Egentligen skulle de behöva tid till att hantera sin stresshuvudvärk, hälsa på vänner där de kan få prata ut, ta långa promenader, stirra i taket.

Istället tar de på sig olika uppgifter och de blir organisatörer. Ansvaret för att

organisera går inte alltid ihop med motstånd. Det blir nästan som om skådespelare skulle behöva sköta regisserande och smink samtidigt som de ska spela teater.

När de som ska utföra motstånd blir alltför indragna i det organisatoriska tvingas interventioner och konfrontationer att trappas ner. Det finns inte längre ork till att trappa upp motståndet. Ibland kollapsar motståndet helt ifall de som skulle utföra motstånd har förbrukat sin kraft och ork.

Möjliga lösningar på konflikt mellan aktivism och motstånd

1. Skapa tydlig arbetsdelning mellan stödpersoner och de som gör sig sårbara för straff och våld. Det är stödpersoner som främst ska organisera och sitta i samordningsgrupper. De som ska sitta i en cell eller riskera våld behöver kunna vila i sin uppgift. Tillit är avgörande för motstånd.
2. Vänd på den intuitiva hierarkin mellan de som utför motstånd och de som ger stöd. Låt de som är stödpersoner ta beslut och organisera. Låt dem leda. Genom att göra stödpersoner till huvudpersoner istället för de "heroiska" motståndskämparna utvecklar stödpersonerna färdigheter, rutiner och erfarenheter. Det gör det möjligt för de som ska utföra motstånd att slappna av och flyta med.

Per Herngren

2013-04-01, version 0.2.1

Det här är ett par förutsättningar för att bygga upp hållbart motstånd. Motstånd som kan fortsätta i decennier och dessutom trappas upp. Har ni andra förslag? Välkomna att skriva en kommentar!

Mobba som 'aktivism' ersätter befrielse

Mobbning kan göras till en form av aktivism. Mobbing ersätter då befrielse med själv rättfärdig bortsortering av de dåliga.

Mobbning förstås här som upprepat utpekande av enskild där omgivningens ovilja att ingripa fungerar som resonanslåda, som förstärkare. Mobbaren och mobben förstärker varandra. Stormöten och aktionsgrupper kan fungera mobb. Mobbing är att inför gruppen peka ut och baktala de som gjort fel, de som borde skämmas.

Mobbning blir en form av aktivism genom att utpekandet poängterar misslyckandet med koder och regler vilka gäller för aktivismen. Mobbing negerar istället för att konstruktivt bygga befrielse.

Mobbning som aktivism syftar till att skapa särskilnad mellan de radikala och de dåliga, de som bör skämmas. Resultatet blir att aktivister knäcks och blir rädda. Paranoia och misstänksamhet blir del av aktivismen. Långvarigt byggande av befriade samhällen kollapsar och kraften går ur gemenskapen. Varaktigt organiserande trängs undan av kortlivade rörelser vilka ersätter varandra.

Mobbning som aktivismform får flera funktioner

1. Skapa självbild av radikalitet. Genom att peka ut den som inte passar in i gruppen.
2. Rena och rädda gruppen från de dåliga och opassande.
3. Maktkritik ersätts av personkritik.
4. Skapa upphetsning över att äntligen få konfrontera den som borde skämmas.
5. Skapa stimulans över att den som borde skämmas verkligen ser ut att skämmas.
6. Fungera som sammanhållande ritual under stormöten och aktioner.
7. Splittra allianser med olik tänkande Krossa samarbete med dem som

inte är tillräckligt radikala. Väv av samhällsbyggande allianser ersätts med öar.

8. Långvarigt organiserande av befriade samhällen ersätts med individuella uppförandekoder.
9. Omsorgen om varandra och varandras misslyckanden ersätts med lojalitet mellan elit av duktiga.
10. Ingripanden i härskartekniker och mikrobestraffningar ersätts med skammning och utpekanden. Att få den utpekade förövaren utskämd, att skämmas eller knäckas, blir viktigare än omsorgen om de som underordnas, gjorts till offer eller kränkts.
11. Ingripande i våld och förtryck ersätts med att dra sig undan från förtryckarna. Makten lämnas på så sätt i fred.
12. Experimenterande med revolutionärt annorlunda system ersätts med renlevnad.

Per Herngren

2016 02 04, version 0.1

Referens

Per Herngren, [Icke våldsrätten](#), 2002.

Per Herngren, m fl, [Rituelle mord på ledare](#), 1998.

Aktivism flyr in i acceleration

Sociologen Hartmut Rosa analyserar hur samhällen alltmer fångas av en tid som accelererar. När aktivism dras med av accelererande tid medverkar aktivismen i att göra accelerationen till en totaliserande kraft.

När detta sker får aktivismen det svårt att dra sig ur, den fångar sig själv i upptagenhet, i nyhets- och [samtidslaveri](#). Aktivismen blir rastlös.

Aktivismens acceleration får aktivister att fly kontinuerligt motstånd. De övergår istället till att aktivera och avaktivera engagemang. De aktiverar och avaktiverar, enligt Hartmut Rosa, dessutom vänner, samarbete och relationer. Det gör att den solidaritet, det tålamod och den omsorg som är nödvändig för en motståndsrörelse inte går att bygga upp.

Hur aktivism flyr in i acceleration

1. **Upptagenhet:** genom att fly in i upptagenhet skyddar aktivismen sig från befriande och revolutionerande förändring. Aktivism övergår från samhällsförändring till *aktivismism*: aktivism som söker efter ny aktivism.
2. **Samtidslaveri:** genom att ständigt haka på aktuella frågor flyr aktivismen långsiktig förändring. Den fångas i tvånget att vara aktuell. Det tålmodiga, envisa och ihärdiga avfärdas som inaktuellt. (Läs mer om [samtidsslaveri](#).)
3. **Närvaro-tvång:** genom att aktivera och avaktivera människor och engagemang fångslas aktivism i presens, i det ständiga nuet, i ett tvång

att vara närvarande.

4. **Events, kampanjer, projekt och manifestationer:** genom att organisera händelser med tydligt slut flyr aktivismen pulserande, institutionaliserande förändring. Aktivism fokuserar istället på återvändsgränder. Händelser med inbyggt slutdatum.
5. **Fetischism:** genom att söka sig till aktioner som ger kraft, laddar batterierna, kan energi överföras från aktivism till lönearbete. Aktivistiska energikickar kan på så sätt göra lönearbetets acceleration uthärdlig och möjlig. (Läs mer om [fetischism i protest](#).)
6. **Självvärldar:** genom att skapa bubblor av omsorgsfull, stimulerande och stödjande vit, medelklass med ungefär samma ålder lyckas aktivism bygga egna oaser mot stress.
7. **Intimitetens tyranni:** genom att ersätta rätten att bli medlem, att få vara aktiv och att få delta i beslut, med intima grupper tränger klass, ålder, vithet och identitet effektivt undan de som inte är lika lyckade och lyckliga. Precis som självvärldar fungerar intimiteten som skydd mot stress. Stress från att bygga relationer med de som inte tänker som oss, som inte är lika trevliga och mysiga.
8. **Politisk individualism:** genom att omvandla gemensamma angelägenheter till individuell duktighet flyr aktivismen det politiska. Demokrati görs sekundärt. Accelerande krav i sociala medier på åsikter, ställningstaganden och individuell radikalitet hetsar individen, vilket gör det närmast omöjligt att ta sig tillbaka till det politiska, till det gemensamma.

Per Herngren

2014 03 02, version 0.1.2

Referens

Hartmut Rosa, *Acceleration, modernitet och identitet Tre essäer*, Daidalos, 2014.

Per Herngren, [Individualiserad jämlikhet en härskarteknik](#)

Per Herngren, [Klimatångest som passiviseringsteknik](#)

Per Herngren, [Samtidsslaveri hindrar politisk förändring](#)

Per Herngren, ['Upptagen' som flykt från befrielse: Fromm](#)

Per Herngren, [Information hindrar tänkande: Erich Fromm](#)